

Tanja Mravak

Izbor iz zbirke "Moramo razgovarati"

Za projekt Pisci na mreži

Dark chocolate

Baš je sretna. Sjedi za stolom i gleda muža na kauču. Dugo nije imala tako dobar dan. Jutros je krenula na posao kao i svakog dana. Ništa nije nagovijestilo to stanje. Padala je hladna kiša, šipka kišobrana uporno se krivila iako ju je ona stalno ispravljala. Niz iskrivljenu stranu malog, sklopivog kišobrana curio je tanki mlaz vode i naizmjenice joj kvasio torbu pa gležanj.

Na stražnjem ulazu supermarketa čekala je šefica. Iva ju je kratko pozdravila pa joj kolebljivo okrenula leđa i pažljivo nekoliko puta protresla kišobran. Futrolu je davno zagubila. Kišobran je spremila najprije u jednu pa u drugu vrećicu sa znakom trgovačkog lanca u kojem je radila. Šefica je ušla za njom i zatvorila vrata prostorije u kojoj su se radnice oblačile.

- Vrlo je važno, opet naglašavam, pitati karticu za bodove. Jučer sam malo šetala oko blagajni i primijetila sam da su se neke od vas opustile.

Iva je gledala na zidni sat i nadala se da će joj ostati vremena da promijeni čarape. Izvadila je kecelju iz ormarića.

- Svakog kupca... svakog - pogledala je prema Ivi - treba pitati karticu!

Navlačila je kecelju preko glave i malo duže je zadržala na očima.

- I ako karticu nemaju, pitati žele li je.

Vezivala je kecelju na struku s lijeva i s desna. I to je bila zgodna prilika za skrenuti pogled.

- I onda objasniti što će dobiti ako uzmu karticu.

Izuvala je cipele, dugo je odvezivala vezice. Šefica se nagnula prema njoj.

- Svakog kupca.

Nije uspjela promijeniti čarape, vremena je bilo samo za preobuvanje u klompe.

Sjela je na blagajnu broj tri. Danas je pazila.

Dobar dan, imate li karticu za bodove? Dobar dan imate li karticu za bodove? Dobar dan, imate li karticu za bodove? Dobar dan, imate li karticu za bodove?

- Dobar dan. Nemam.
- Želite li?
- Ne, ne, ja ni ne kupujem.

- A zašto ne želite? Zna li da ćete nakon tisuću sakupljenih bodova moć odabrat pet stvari čak dvadeset posto jeftinije? A ulazite i u nagradnu igru. Nikad ne znate di vas srića čeka.

I već je Iva izvadila pristupne formulare kad joj je mladić s druge strane pružio zamotani paketić. Papir nije bio sjajan, pa ni gladak. Na prvi joj se pogled učinio prljav, a onda je prepoznala nešto što je stajalo na polici s ukrasnim papirima i sjetila se kako se smijala kad je pročitala da je to rižin papir.

- To je za vas. Oprostite.

Iva je pogledala mladića. Nije on baš bio ni mlad. Vjerojatno ne puno mlađi od nje. Ali jasno joj je bilo da je bio sam. Ona prepoznaje oženjene. Ovaj nije imao to što je prepoznavala kod oženjenih.

- A nije, nije, falio si. Sigurno je to za Ankicu, ona je popodne – nasmijala mu se uvjerena da je to nešto, u rižinom papiru, samo malo skuplje od onoga što Ankici ti, ne baš mladi, neoženjeni momci svakodnevno ostavljaju.
- To je za vas. Oprostite mi još jednom.
- Nije, nije. Ne dobivam odavno ni zamotano, ni nezamotano - promrmljala je Iva nastojeći završiti razgovor i već je pogled usmjerila ka drugoj mušteriji.
- Je, za vas je.

Rižin papir dodirnuo joj je nadlakticu. Trgnula se.

- I oprostite.
- Ne znan o čemu govorite.
- Ma jučer sam vas hm... uvrijedio. I evo, uzmite, bit će mi lakše.

Paketić je još jednom dodirnuo Ivinu ruku. Ugurao joj se između palca i kažiprsta. Nije ih stisnula nego je opet pogledala mladića.

- Jesi ti onaj šta mi je reka da neće jebenu karticu? - tiho je, pogledavši oko sebe, izgovorila zadnje dvije riječi.

Gospođa iza mladića premjestila se s jedne noge na drugu i uzdahnula.

- Ma neeee, ne bi ja nikad tako nešto. Joj, ne...
- A, znan onda! Ti si onaj šta mi je reka da se usredo... ono, nešto ka fino, kad san zaboravila dat kesu. E, je ti si fin. To ufinu san zapantila.

Osjetio je lagan dodir tuđih kolica na stražnjici. Paketić se opet udaljio od Ivine ruke. Pustio je gospođu iza njega na blagajnu i ostao stiješnjen njenim kolicima.

- Dobar dan, imate li karticu?

Provukla je karticu kroz utor na računalu. Na ekranu je pisalo ime i prezime gospođe s kolicima. Začuo se zvuk prepoznavanja bar-koda.

Mladić se malo pomaknuo i nije znao što bi s paketićem. Na prostor iza Ivinih leđa stizale su stvari s trake, kotrljale se čašice jogurta, šuš kale vrećice s tjesteninom, tromo klizile dobro umotane juneće koljenice. Gospođa je dobila tri boda. Dok je spremala stvari u vrećicu on se opet približio blagajni.

- Ja sam bio malo nervozan i kasnio sam. Žena ispred mene imala je punu košaru, pa je nešto zapelo s karticom. Kad ste to sredili ova je upitala još i tri kutije cigareta, a vi ste imali dvije. Onda ste otišli do jedne blagajne, pa do druge, pa ste viknuli kolegici na trećoj ima li dugi valter. I kako nigdje nije bilo, otišli ste do skladišta. A okolo su stajale bar tri vaše kolegice i nešto slagale, premještale. Ja sam pjenio i bjesnio na vas, na organizaciju... i kad ste se vratili, pitao sam jel' imao netko drugi da ode po te cigarete. Ljut sam bio. Molim vas oprostite mi i evo, primite ovo. Vama kao znak mog kajanja i meni kao znak vašeg oprosta.

Iva je šutjela. Uzela je hrapavi zamotuljak i izgledalo je kao da će se grohotom nasmijati. Onda joj se zatresla brada, zagrizla je usne i osjetila peckanje u vrhu nosa. Činilo se da je plač nezaustavljiv.

- Khm, khm... - nakašljala se šefica, koja se odjednom stvorila iza blagajne - Može li to poslije posla?

To je zaustavilo plač. Iva se posramila. Mladić joj je šutke stisnuo ruku, klimnuo šefici kao da se ispričava i izišao iz supermarketa.

Dobar dan. Imate li karticu za bodove?

Do pauze se čarapa na gležnju osušila. Danas nije uzela pet dekagrama parizera i malo kruha. Zatvorila se u zahod i pažljivo, kao kad bi usnulom suprugu skidala pepeljaru s trbuha, odmotala paketić i lagano spustila rižin papir na koljena. Do tog trenutka on je skrivao crnu tanku kutiju na kojoj je u tamno sivom pravokutniku bijelim pisanim slovima pisalo *Luxury*, a ispod toga tiskanim zlatnim BELGIAN DARK

CHOCOLATE. Na crnom dijelu pakiranja još je stajalo i 70% COCOA te sitnim bijelim slovima *belgian chocolate made by perfectionist from the finest ingredients, since 1923*. Ništa, osim „chocolate“ nije Ivi dalo naslutiti da se unutra krije čokolada. Nije na kutiji bila slika table čokolade pa čak ni crtež kaka. Pomirisala je paketić sa svih strana, približila ga uhu i pritisnula par puta da čuje kako šuška folija ispod koje se, bila je sigurna, nalazi čokolada.

U njenom dućanu bilo je nekoliko švicarskih čokolada koje su umjesto običnog papirnatog omota imale tvrđu kutiju i na kojima se kočoperio veliki postotak kaka. Neki su to kupovali, obično gospođe s glatkim rukama. Gotovo nikad nisu sakupljale bodove. Ali te su kutije na sebi bar imale nacrtanu kockicu čokolade pa je znala da je unutra čokolada.

Ankica je probala jednu takvu i kaže da je gorka. Tanka i gorka. To joj je bilo drago. Takvu njena djeca ne bi jela sve da im i donese.

Tko zna, pomislila je, *koliko ova košta*. Tu belgijsku čokoladu nikad nije vidjela, u njenom se dućanu nije prodavala. A onaj mladić nije valjda jučer išao u Belgiju po čokoladu. Kupio ju je negdje gdje su mu je umotali u rižin papir. I sigurno nije bio ljut. Spremila ju je u torbu i vratila se na blagajnu.

Kad je došla kući suprug je spavao na kauču pored stola. Bio je toliko blizu da su se stolice s te strane jedva mogle izvući i uvijek se na njih sjedalo bočno pa se tek onda noge premještale ispod stola. U drugoj sobi spavala je njegova majka. Naizmjenice su hrkali i zviždali. Njeno hrkanje, prigušeno zidovima, počinjalo je kad je sin u izdahu zviždukao. Valjda su se uštimali u četrdeset i dvije godine zajedničkog života. Hrkanje je pratilo treštanje televizora, repriza jutarnjih dječjih emisija. Hrkanje, zvižduci i *znate li kako se prave flasteri*. Iva se vješto ugurala između stolica i kauča i pažljivo uklonila pepeljaru s muževog trbuha. Pričekala je da do kraja udahne i onda ju je lagano obujmila prstima. Kad bi izdisao, trbuh mu se spuštao nadolje i pepeljara bi nečujno ostala u njenoj ruci. Stišala je ton na tipkama ispod ekrana jer je daljinski od televizora stajao u njegovoj poluotvorenoj ruci. Uvježbanim tihim pokretima stavila je drvo u već gotovo ugaslu vatru, iz lonca pojela malo juhe da ne klapa s tanjurima i uzela komad mesa što je njegovoj majci ostao na tanjuru. Ritam zviždukanja i hrkanja se nastavio. Iva je sjela na stolicu, nečujno uvukla noge i osjetila laganu nelagodu u pokislom gležnju. Malo je čupkala rubove stolnjaka, vrtjela stopalo da nelagoda prođe, klimnula glavom kao da je sigurna i premjestila torbu s naslona stolice na stol. *Bolje da dica ne*

provaju, mislila je, to će njima bit gorko, a i on će me pitat odakle mi to. A kad pita odakle mi to onda će mi izbit iz ruke. Najbolje da ja to sad na brzinu pojiden, najbolje da nestane i amen. A vidi li stara... Najbolje da je pojiden. I to je to. Nema više. Gotovo. Kraj. Riješena stvar.

Izvadila je crnu kutiju iz torbe. Malo se nakvasila od vrećica koje su omatale kišobran. Ali bolje, lakše ju je otvorila. Sad je trebalo skinuti i šuštavu foliju. Polako, ravnomjernih pokretima, iz zgloba, ne prstima. Belgijska čokolada imala je velike kocke. Po dvije u redu. Kad nekome ponudiš kockicu te čokolade, nikako se ne možeš osramotiti. Kockicu te čokolade treba pregristi da fino stane u usta. Ta kocka je pravi zalogaj. Iva ju je prinijela ustima, odlomila zubima gornji lijevi kut i onda je ono drvo kojeg je stavila u vatru izgorjelo taman da padne na žeravicu uz nepoželjan zvuk. Tijelom joj se širio strah i *Luxury* okus čokolade čiji se komadić topio na jeziku. Ukočila se. Nastojala je zaustaviti rastapanje čokolade. Stisnula je zube i raširila oči. Opruga u kauču je zaškripala. Muž se promeškoltio. Daljinski upravljač pao je na pod. Stresao je glavom, stavio mali prst u uho, energično protresao i rekao: Ufufuf. U polusnu je otvorio oči, uzeo joj čokoladu iz ruke i pojeo je, ni ne znajući, spavajući, u tri zalogaja. I nastavio hrkati i zvižducati, i nastavio pratiti majku u naizmjeničnom ritmu. Iva se dignula sa stolice, otvorila vrata peći, ubacila u nju crnu kutiju i zlatnu foliju i sretna se vratila za stol.

Karta

Iz sobe Dunjine kćerke Mirele naglo se pojačao zvuk na refren pjesme:

Da mi pišeš, da ti pišem

pisma nežna, duga

da se hvališ drugovima

da devojku mori tuga

Budi dečko mooooooj...

Na zvuke harmonike Dunja je naglo otvorila vrata sobe. Spala joj je mekana smeđa dekica koju je obavila oko pasa preko koje je skoro pala. Gurnula ju je nogom iza sebe. U sljedećem koraku do radnog stola pokušala je šutnuti Mireline crne tange na kojima se s prednje strane zlatio natpis Lijepa i grešna. Tange su se zapetljale oko Dunjinog stopala, a ona ih je otresla brzo i gadljivo kao da joj se zapetljao komad morske trave. Žustrim je pokretima preturala po Mirelinom radnom stolu razmičući kabel od mobitela, odgrizak jabuke, tampon, zeleni fluorescentni flomaster, nekoliko kemijskih olovaka, udžbenik iz biologije, dvije napolitanke, upaljač, štapić za uši s ostacima smole s jedne i crvenog ruža s druge strane. Preglasna glazba lijepila je predmete za Dunjine prste. Još jednom je rukom prešla preko svega a potom se okrenula prema kćeri. Leđa su joj mirovala i pridržavala ispeglanu smeđe obojenu kosu, a bokovi, jedva prikriiveni crnom tkaninom, izvijali se u ritmu. Iznad glave stajala je lijeva ruka ukočena do dlana, a on je kružnim pokretima pratio ritam bokova. Prsti su pleli glas pjevačice iz zvučnika. U drugoj ruci stajao je crveni ruž i čekao kraj refrena. Lice joj nije vidjela. Ono se, kad je refrenu došao kraj, stalo iz ogledala opasno približavati. Napućene usne, sve veće i crvenije, prijetile su njenoj kćeri. Protrljale su se i odaslale dug poljubac koji bi, da je glazba bila tiša, zazvonio prostorijom.

Mirela se okrenula, Dunja je ugledala lice svog jedinog potomka potpuno isto i potpuno simetrično onom iz ogledala. Usne su, jedva čujno, progovorile:

- Šta je matora, neki problem?

Djelić sekunde Dunja je ukočeno zurila u Mirelu, stresla se kao nekad kad otvori zamrzivač i viknula:

- Di je brisač tinte?!

Mirela je podignula tange s poda, stavila ih na naslon stolice i slegnula ramenima.

- Pitan te di je - vikala je i dalje Dunja, a onda sa brza dva koraka došla do zida iza glazbene linije i iščupala utikač.
- brisač tinte?! – nastavila je ne stišavajući glas.

Zaobilazeći majku, Mirela je otišla do radnog stola, pomakla udžbenik iz biologije, podignula kabel od mobitela koji je za sobom povukao odgrizak jabuke. Malo je protresla kabel, odgrizak jabuke pao je na pod, a ona je oslobođeni kabel motala oko punjača.

- Problemi, matora, a?
- O pizda ti... - protisnula je Dunja kroz zube, krenula prema Mireli, uhvatila joj ruku kojom joj je držala punjač i tresnula njom o radni stol. Fluorescentni zeleni flomaster i upaljač pali su s ruba stola na pod.
- Di je brisač tinte? - ponovila je i dalje držeći Mirelinu ruku.

Mirela je izvukla ruku, protrljala je drugom, sagnula se pokupiti odgrizak, upaljač i flomaster. Sve je vratila na stol.

Dunja je crvenjela i duboko disala.

- Ne znan - rekla je Mirela.
- Naravno. Sredi ovo, ovaj... - pokazivala je rukama po sobi, a onda ih nemoćno spustila niz bokove. - I nađi mi brisač.

Uzela je dekicu s poda, obavila je opet oko pasa, okrenula se i izišla iz sobe. Kad je ušla u dnevni boravak začuo se početak prekinute pjesme, a onda su zvukovi opet nestali. Dunja je uzela cigaretu sa niskog stolića na kojem su stajale četiri iskorištene autobusne karte.

- Majku joj njezinu! Di je upaljač?

Kuhinja i blagovaonica nastavljale su se na dnevni boravak u L konstrukciji. Za stolom u kuhinji, s kojeg se vidio samo djelić stolića u dnevnom boravku, sjedio je Dunjin muž Zlatko utopljen debelim plavim džemperom koji se preklapao i vezivao oko povelikog struka. Podigao je upaljač.

- Šta je sad bilo?
- Ništa. Šta i svaki dan. I ti narodnjaci. Daj mi upaljač - govorila je lupkajući vrhom cigarete po stolu.
- Ne mogu se sad dizat, dođi, uzmi ga.

Ustala je s poda, pridržala dekicu, u par koraka došla do muža i uzela pruženi upaljač.

- Pa šta sad, pusti dite. To sad svi slušaju. Sluša ona i druge pisme, Bajagu...
- Je, bilo šta, važno da je na ekavici.

Pa je duboko uvukla dim cigarete. Na stolu ispred Zlatka stajala je otvorena kutija napolitanki, nekoliko bijelih papira, u stranu odgurnut podmetač za tanjure s okruglim crvenim tragom od vina, mrvice keksa skupljene na hrpicu, mobitel, daljinski upravljač, cigarete, pepeljara sa znakom propalog ljetnog odmarališta puna opušaka i brisač tinte.

- Šta ovo radi ovde?
- Koje?
- Ovo. Brisač tinte.
- Pa triba mi.
- Šta će ti?
- Pišen molbu za posa.

Na papiru ispred Zlatka nevještim rukopisom stajalo je *Poštovani*.

- I šta ću sad napisat? Poslodavci? Kako ću napisat poslodavci kad mi još nisu poslodavci.
- A koji posa?
- Za dva. Traže portira u sudu i skladištara u prodajnom centru. Da napišen Poštovani sudci?
- Nemoj me sad još i ti... piši šta oš. Daj mi brisač.
- A šta će tebi brisač?
- Nešto. Za posa.

Uzela je brisač tinte i otišla u dnevni boravak. Kleknula je na pod ispred stolića, stavila cigaretu u utor pepeljare i uzela prvu kartu. Na vrhu karte pisalo je Autoprijevoz Sinj. U sredini relacija Sinj -Trilj, na dnu cijena: 20 kuna. Kartu je na šalteru prepravljala službenica autobusnog kolodvora. Dopisala bi *Košute* i datum. Vozač je poznavao sve putnike na toj relaciji pa najčešće nije ni kidao karte. Na prvoj karti službenica je Košute napisala preko Trilja.

- Ništa.

Uzela je cigaretu, krenula povući dim, a onda vidjela da je dogorjela. Izvukla je drugu iz kutije, zgužvala kartu, otišla do kuhinje po upaljač i bacila kartu u kantu za smeće. Zgužvani išarani papirić pao je na oglodane kokoške kosti, spuznuo na koru od krumpira i tu se zaustavio. Zlatko se nije makao od Poštovani.

- Poštovana gospodo, to napiši - rekla mu je u prolazu.
- Eeee! To. Vidi se ko je učiteljica – uzviknuo je Zlatko, pa uzeo kemijsku.
- Al sad mi treba brisač, ne mogu križat I.
- Uzmi drugi papir.
- Mogu tako sto. Ko zna koliko ću ja puta falit.
- Aj ti sad napiši u šporko pa ćemo onda prepisat, a?
- Al onda moran križat.

Dunja je uzdahnula i otišla po brisač. Zlatko je prešao preko slova I i nije polučio znatnijih uspjeh.

- Daj meni. Ovako to treba, vidi.

Stavila je brisač na vrh slova, nježno pritisnula da iziđe malo tekućine iz spužvice na vrhu pa laganu klizila prema dnu slova ravnomjerno pritišćući brisačem tinte papir.

- Eto. Sad pazi.

Vratila se u dnevni boravak, sjela na pod i stavila cigaretu u utor pepeljare. Uzela je drugu kartu. *Košute* i 02.11.2009. stajalo je u praznom prostoru karte.

- Eee - rekla je uzimajući cigaretu - ova će valjat.

Stavila je kartu ispred sebe, malo protresla ramenima, povukla dim, vratila cigaretu u pepeljaru, prstima lijeve ruke pridržala kartu, puhнула u spužvicu brisača i položila vrh na slovo K. Papir je bio tanak, a trag kemijske debeo. Snažni pritisak uništio bi papir. Nježni ne bi obrisao. Na palcu je primijetila da joj se lak za nokte počeo guliti. Noktom kažiprsta druge ruke strugala je ostatke laka, usnama ih uklanjala s prsta i pljućala po podu.

Nadlanicom je obrisala usta, ustala i otišla po bačenu kartu u koš. Prošla je pored muža. Napisao je *Poštovana Gospodo*.

- Gospodo se piše malim slovom.
- Ma znan, al ako napisen velikin izgleda da ih više cijenim.
- O majko Isusova! - zavapila je Dunja, odvojila zgužvanu kartu od kore krumpira,

protresla je, puhнула u nju i poklopila kantu.

- Ma šta ti vadiš iz smeća sad?
- Ništa, nešto za posa.

Na zgužvanoj karti vježbala je pritisak. Na K i O je probila papir. Š nije izbrisala. Na U i T je opet probila papir. Dim cigarete najprije se ravno pa spiralno dizao u zrak da bi onda na najvećem krugu nestajao. Dunja je pogledom pratila taj dimni mobil. Kad je hipnoza prestala povukla je dim, napravila par krugova ramenima da se opusti pa prešla na E. Počelo je dobro, okomiti dio slova se obrisao, papir je ostao čitav. Težak miris parfema odjednom se probio u Dunjine nosnice tjeran naglim vihorom koji je nastao kad je Mirela otvorila vrata. Dvije su karte pale na pod.

- Mirela. Ne divljaj, Mirela. Mirela ne divljaj. Ne divljaj – govorila je dok je skupljala karte i vraćala ih na stol.
- Šta će ti te karte majko?
- Nešto. Za posa.

Mirela je na prstima otišla do oca. Približila mu se dekolteom uokvirenim zelenim sjajem V izreza oskudne majice. Zagrlila ga je i nešto mu šapnula na uho.

- Neman, pitaj matere - odgovorio je.
- Ne smin. Ljuta je na mene.
- Ma nije, ajde. Dat će ti ona – odgovorio je otac i potapšao je po leđima.
- I e, matori, gospodo se piše malin slovima.
- Aj tamo materi, aj. Pusti me na miru.

Mirela je došla do majke i sjela do nje na pod, podignula majicu prema vratu i zagrlila i nju.

- Majčice, očemo li se pomirit?

Dunja je i dalje gledala u kartu. Svjetlost se odbijala od zelenih šljokica, prošla kroz dim cigarete i u nekoliko mutnih mrlji zaustavila na karti.

- Majčice - ponovila je Mirela.
- Jesi li sredila sobu? - pitala je Dunja ne odvrćajući pogled.
- Malo. Jesan.

- Aj... - rekla je Dunja, okrenula se prema kćeri i uzvratila joj zagrljaj. Snažan miris parfema razlio se u glavobolju.
- Majčiceeee - nastavila je Mirela ne puštajući majku iz zagrljaja. - Oprosti majčice.
- Šta ti treba?
- Dvadeset kuna.

Dunja se izvukla iz zagrljaja.

- Neman. I moraš učit. Matura je.
- Al majko, Ruži je danas rođendan.
- Pa onda će ona valjda častit.
- Al majko! Pa ne mogu bez kinte izać vanka.
- Neman. Iman deset.
- Pa daj deset, aj.
- Ne mogu, to mi je zadnje. Sutra će plaća.
- Al meni treba sad! Oš mi dat bar karticu?
- Nema ni na njoj ništa.
- U pizdu...
- Mirela. Ne prostači, Mirela. Mirela ne prostači. Ne prostači.

Mirela je ustala.

- Eto, eto. Uvik san ja najgora. I nikad neman love. I šta će tebi deset kuna, to ti nije ni za kartu dosta?

Zaplakala je i otišla u sobu. Tišina se opet povukla nemoćna u borbi s glasom popularne pjevačice.

Zbog takvog života tvog

moji se snovi ruše

i mrzim lepotu tvoju

jer nemaš srca, jer nemaš duše.

Dunja je sklopila lice rukama.

Zlatko je pokušavao uzeti upaljač kojeg je Dunja ostavila na kraj stola, izvan njegovog

dosega. Nekoliko je puta pružao ruku, zatim pomaknuo i gornji dio tijela, a kad ni to nije pomoglo vrhom je kemijske dohvatio upaljač. On se opirao i vrtio u mjestu ali se nakon Zlatkovih upornih pokušaja nevoljko približio papiru s molbom.

- Molim te otiđi i reci joj da utiša glazbu.
- Mirelaaaa! – viknuo je Zlatko. – Smanji!

Pa je pripalio cigaretu.

Pjevačica se nije obazirala.

- Mirelaaaa! – ponovio je.
- Otiđi do nje – čuo je glas svoje žene prigušen dlanovima.
- Mirelaaaaa! – opet je viknuo ne ustajući.
- OTIĐI DO NJE! – zauralala je Dunja, a pjevačica je konačno pokleknula.

Zlatko se vratio svojoj molbi i svojoj cigareti. *Javljam se na natječaj*, šaptao je i istovremeno ispuhivao dim.

- Šuti - očajno je zaustila Dunja.

Zlatko je zašutio i prestao pisati. Nastavio je samo pušiti.

Dunja se vratila probnoj karti. Uzela je opet brisač, stavila poklopac u usta, zategnula zgužvanu kartu i drhtavim pokretima napala gornju vodoravnu crtu slova E. Spužvica brisača probila je papir.

- U pizdu materinu!

Tiho je protisnula psovku, poklopac je ispao iz usta a ona ga, zajedno s kartama, jednim zamahom ruke bacila sa stola.

- Dunja, oću li napisat: Javljam se na natječaj il Javljam se za posao?
- Svejedno – prošaptala je.
- Za posao znači, jel? Jesi to rekla?

Dunja je pokušavala razbrati dolazi li šum izvana od kiše ili od vjetra. Umirila se, naćulila uši i pogledala kroz prozor. Vrba ispred njihove kuće jedva se nazirala. Sve jače ju je pritiskao mrak.

- Za posao, je li? – ponovio je Zlatko
- Je. Za posao. Za posao – uzdahnula je i sagnula se još jednom pokupiti karte s

poda.

Zlatko je naginjao trup preko stola dok nije ugledao Dunjinu glavu. Čak je i stražnjicu malo odignuo od sjedalice.

- Al onda mi daj brisač. Sad moran popraviti. Ma šta ti to radiš? Šta će ti te karte?
- Za posa.
- A šta ćeš? Pokazivat dici autobusne karte?
- E, učimo o prometu. Ima li još vina?
- Nema
- Kako nema, pa ostalo je iza ručka.
- E, a popio san.
- A pive?
- Nema ni pive. Popila je Mirela.
- I ti si joj da popije pivu?
- E, pa šta?
- Ništa. Ništa. Ne dan ti brisač.

Poredala je opet karte po stolu, duboko i glasno udahнула, istisnula zrak kroz stisnute usne i nastavila brisati probnu kartu. Ruka joj se manje tresla. Lagano, kao grane na vrbi ispred njihove kuće. I izgleda da je to bio pravi način da se obriše datum, a papir ostane čitav. Malo ju je to razveselilo.

- A orahovca? Oćeš mi dodat orahovca? - okrenula se prema kuhinji.
- A jel imam šest godina radnog iskustva na raznim poslovima il Radio sam šest godina na raznim poslovima?

Dunja je prešutjela pitanje, ustala, otvorila niski ormarić na kojem stoji televizor, natočila sebi čašu orahovca i vratila se kartama. Uzela je onu na kojoj je rukopis službenice bio u praznom prostoru, provjerila u zraku može li ponoviti treskavi pokret rukom i krenula brisati Košute i 02. 11. 2009.

- Majkooooo! - zaorilo se iz hodnika.

Spužvica brisača probila je papir. Mirela je uletjela u dnevni boravak.

- Di je zeleno sjenilo?

- Jel imam šest godina radnog iskustva na raznim poslovima il Radio sam šest godina na raznim poslovima? – ponovio je gotovo istovremeno Zlatko hodajući s papirom prema Dunji.

Dunja je uzela uništenu kartu. Pokazala ju je najprije Mireli, zatim se okrenula i pokazala je mužu.

- Šta ste mi napravili...

Podignula je kartu prema lusteru i iskidala je sporim pokretima prateći kako se para svaki milimetar. Sitne dlačice papira letjele su obasjane svjetlom.

Zatim je stavila polovice jednu preko druge pa opet. Pa još dva puta tako, a onda pustila papiriće da padnu na pod. Dlačice papira kao sićušni su paraglajderi nastavile kliziti po zraku.

Dunja je ustala, malo gurnula papiriće nogom, uzela orahovac i cigaretu i otišla do prozora.

Otvorila je prozor, a nalet juga još je jednom preselio karte sa stola na pod. Svjetlo sa susjedne kuće obasjavalo je njihov Twingo. Sitne kapljice kiše koso su ispresijecale trak svjetlosti, jedva čujno lupkale po krovu automobila i mekano padale na Dunjino lice.

Pušila je skrivajući iza svakog uvlačenja cigaretu iza leđa kao da joj je vani majka a ne kiša. Čaša orahovca stajala je na pragu prozora. Zlatko je sjedio za stolom, a Mirela stajala na sred dnevnog boravka.

- Šta je materi? - tiho je upitala oca.

Zlatko nije odgovorio. Slegnuo je ramenima i vratio se nedovršenoj molbi.

- U mojoj torbi. Zeleno sjenilo ti ne ide sa crvenom šminkom - rekla je Dunja bacajući cigaretu u vrbinu krošnju.

Mirela je uzela zeleno sjenilo iz torbe i uz to krišom deset kuna. Vratila se u sobu, a nestašluk prekrila poznatim refrenom.

Da mi pišeš, da ti pišem

pisma nežna, duga

...

U kući je postajalo hladno. Dunja je isturila glavu kroz prozor nastojeći vidjeti je li opušak pao na pod. Ugledala ga je u dnu stabla i vidjela kako se gasi žar. Zatvorila je prozor i s čašom se vratila kartama. Ostale su još dvije. Jedna je virila ispod fotelje, druga se

priljubila uz nogu od stolića. Oprezno ih je podignula. Zlatko je kažiprstom dovukao daljinski upravljač i upalio televizor. Tarik je najavljuvao najbrži prst.

- Ti ćeš sad gledat Milijunaša? - upitala je Dunja.
- Goni se ti i tvoje karte – skoro mirno je rekao Zlatko i pojačao ton.

Glas gospodina Filipovića stavio je u drugi plan glas gospođe Ražnatović iz Mireline sobe.

Poredajte hrvatske otoke po veličini, od najmanjeg prema najvećem.

Tiho Dunjino jecanje nadglasale su zvijezde s prostora bivše Jugoslavije.

Najbrži prst imao je četrdeset dvogodišnji inženjer strojarstva iz Kraljevice, oženjen, otac dvoje prekrasne djece, Luke devet godina i Maje sedam, koje ovim putem pozdravlja.

Zapeo je na šestom pitanju. Dunja je znala da od četiri ponuđene rijeke Dobra postoji kao Gornja i Donja. Obrisala je suze i pogledala dvije preostale karte. Uzela je brisač, duboko udahnula, protresla ruku i krenula brisati slovo K. Uspjela je. Osmjehnula se. Zlatko je utišao ton. Iz Mireline sobe više se ništa nije čulo. *Košute* su polako i u tišini nestajale.

- Još datum – prošaptala je, pa primijetila tišinu u kući.
- Dobro, ajde, možeš gledat Milijunaša - rekla je mužu ne tražeći ga pogledom.

Zlatko je privukao sjedalicu bliže stolu ne odvajajući od nje ni na trenutak svoju stražnjicu i ispružio noge. Dunja mu je sad mogla vidjeti stopala. Podignuo je papir na kojem je pisao molbu.

- E sad baš neću - frknuo je.

Vidjela da je ispod stola stavio desno stopalo preko lijevog.

- Nemoj, svejedno - odgovorila je.
- Onda oču - uzvratio je pa stavio desno stopalo preko lijevog.

Otpila je malo orahovca i uzela cigaretu.

- Di je mala? - upitala je.
- Izašla je.
- Nije mi se javila.
- Meni je.
- Kad?
- Na drugom pitanju - pa je opet stavio lijevo stopalo preko desnog.

- Jel uzela kišobran?
- Ne znan.
- Jel obula čizme?
- Ne znan.

Dunja se opet uhvatila brisača. Lagano je treskajući rukom prelazila preko datuma. Zlatko je uvukao noge ispod stolice. Više ih nije vidjela.

- Nego, koje ću ja svoje sposobnosti navest? – upitao je.

Nije odgovarala nego je slavodobitno stavila poklopac na spužvicu brisača. Karta je bila obrisana. Finim pincet hvatom uhvatila ju je za rub i odnijela na termo peć pa otišla po stol za peglanje. Montirala ga je i uključila peglo. Karta se za to vrijeme malo prosušila. Krenula je po kuhinjsku krpu preko koje će peglati kartu i baš kad je prolazila pored muža spala joj je opet dekica s bokova. Sagnula se da je uzme, a on ju je lupio po stražnjici. Izgubila je ravnotežu i pala. Zlatko se smijao.

- Idiote – procijedila je.

Uzela je deku, ovila je oko pasa, pa visoko podignula papir na kojem je Zlatko pisao molbu.

- Sposobnosti. Sposobnosti? Poštovani suče, moje sposobnosti...

Zlatko joj je oteo papir iz ruku, zgužvao ga, bacio na termo peć, a loptica papira je gurnula kartu iza peći. Potom je uzeo daljinski upravljač, uključio televizor, pojačao ton do kraja, a tamo se inženjer strojarstva mučio s Nizozemskim kolonijama.

Dunja je ostala na mjestu nekoliko trenutaka, zatim procijedila *Đubre* i otišla po metlu čijom je drškom *Ko te na me namiri... o majko Božja, ko te na me namiri* izgurala obrisanu kartu. Otpuhnula je prašinu s nje i rekla:

- Indonezija, inženjeru strojarstva iz Kraljevice.

Vratila je metlu, uzela kuhinjsku krpu, stavila kartu na stol za peglanje, preko nje krpu i sasvim laganim pritiskom do kraja osušila i izravnala kartu. Miris ispeglanog papira draškao je Dunjine nosnice. Kihnula je. Lijevom je dlanom čvrsto pritisnula kartu braneći je od svoje sline. Sad je na nju trebalo napisati *Košute* i sutrašnji datum.

Pogledala je preostalu iskorištenu kartu i uzela prazan papir na kojem će imitirati rukopis šalterske službenice. *Košute*, 09.11.2009. Nije išlo. Uvježbani učiteljski rukopis teško se otimao savršenstvu. Onda je pokušala brzo. Rukopis se malo nakrivio, ali je i dalje bio lijep

i tečan. Što je više proučavala rukopis šalterske službenice činio joj se poznatiji. Lagano je na prstima otišla do termo peći, inženjer je rekao *Madagaskar, moj konačan odgovor*, a Tarik je rekao *Pepe*. Uzela je zgužvanu molbu za posao portira, popravila lijevom rukom dekicu oko pasa i vratila se na pod ispred stolića. Rukopis njenog muža i šalterske službenice gotovo se savršeno podudarao. Sklopila je oči i ruke, uzdahnula i ustala.

Iako je već od sedamnaestog stoljeća u toj državi Nizozemska dominantna kolonijalna sila, 1800 Indonezija i službeno postaje Nizozemska kolonija. Žao mi je, dobro ste se držali.

Došla je do Zlatka, uzela daljinski, utišala, dotakla mu rame i rekla:

- Zlaja, tribaš mi nešto.
- Tribaš i ti meni nešto - rekao je i potapšao je po stražnjici.

Dunja se trgnula. Maknula je svoju ruku s njegovog ramena i njegovu sa svoje stražnjice. Zlatko opet posegnuo za njenom stražnjicom. Izmicala se, a on pružao ruku onoliko koliko je mogao a da ne pomiče ostali dio tijela. Baš kad mu se učinilo da će je opet dosegnuti stigla mu je poruka na mobitel.

Mirela

Reci matoroj da ne triba brisat sve. Nek obrise samo dan u misecu pa onda to popravi. Nema sanse da vozac skuzi.

- Šta je ovo? - pitao je Zlatko pokazujući Dunji poruku.

Otela mu je mobitel, odmaknula se unatraske par koraka i poslala kćeri poruku: Zlato materino. Jesi uzela kisobran? Mama.

Vratila je Zlatku mobitel, dala mu daljinski i izbrisanu kartu, vratila se za svoj stolić, dovršila orahovac i u dva poteza obrisala 04 sa zadnje karte. Dalje je bilo lako.

- Zlato materino. Jesi uzela kišobran? - tiho je, smiješeći se, ponovila.

Moramo razgovarati

Moja žena povremeno dugo šuti. Onda mi, kao danas, s posla pošalje poruku *Moramo razgovarati*. I nije baš da mi ne razgovaramo. Tko će po Martinu u školu, tko će dovršiti ručak, treba nam novi kauč i tako. Što se mene tiče razgovaramo. I onda ona, bar dva puta mjesečno napiše poruku *Moramo razgovarati*.

Razgovarali smo i jutros. Rekla mi je da napišem Martini na knjige i bilježnice ime i prezime, treći be i predmet. Martina je još i dodala da ja to napravim jer ljepše pišem od mame. Onda se njoj mama pravdala da je i ona nekad lijepo pisala, al od kad su došla računala... Martina je, nakon što je godinama više voljela mamu, sad više zavoljela tatu. I svaki put joj kažem da nas treba voljeti isto, al' svejedno mi je drago i likujem. Ja sam na godišnjem odmoru. Da Martinu mogu uputiti u školu. Počela je u poslijepodnevnoj smjeni, pa ja i moje zlato spavamo do deset i onda se smijemo do jedanaest. Ali danas je u deset i trideset, točno na početku Danijeline pauze, stigla poruka o razgovoru. Martina se još malo smijala, a kad je vidjela da sam ja prestao uzela je svoju Svaštarnicu i po njoj crtala ružičasta srca i tete s kosom do ramena i uvojcima prema vani. Podgrijao sam punjene paprike, napravio pire krumpir, natjerao je da jede i odvezao je do škole. Prije toga sam morao na knjige i bilježnice iz današnjeg rasporeda napisati Martina Majić, treći be i naziv predmeta, a na ostale popodne. Sve ružičastom kemijskom čiji se trag presijava.

Vratio sam se kući i čekao razgovor. Nisam imao pojma o čemu.

Danijela je došla malo iza tri, rekla *Bog* i otišla se presvući. Paprike su bile tople, ali ja sam ih svejedno još malo podgrijao.

Sjela je za stol, stavila malo pirea i jednu papriku. S druge strane stola ja sam na likovnu mapu ružičastom kemijskom pisao *Martina Majić, treći be, likovn...*

- Jel se sad zove likovni odgoj il likovna kultura? - pitao sam ne dižući glavu s mape.
- Moramo razgovarati - rekla je.
- Pa eto, razgovaramo. Reci mi kako se sad zove likovni.
- Piše ti na mapi. Mapa za likovnu kulturu.
- Aha, je, nisan vidio.

I nastavio sam ...*a kultura*.

- Moramo razgovarati - ponovila je.

Ostavila je vilicu i nož i pola paprike. Nije se čuo zveket pribora za jelo.

Ja sam nastavio pisati.

- Što ti misliš o Mislavu?

Malo sam se iznenadio. Mislio sam da će pričati o osjećajima.

- O Mišku? Kako šta ja mislin o Mišku, Miško mi je frend.

Uzela je opet vilicu i nož i rezala papriku. Nastavila je ne gledajući u mene.

- Miško. Frend. Hoćete li se tako do smrti zvati?!

Ostavio sam mapu.

- Pa očemo valjda. Ako se ne posvađamo.
- Kada će to biti? - sad me pogledala.
- Neće bit nikad. Kad nismo dosad ni nećemo. Zašto sad pričamo o Mišku?

Onda je opet malo šutjela i jela. Ja sam uzeo bilježnicu na kockice i pisao Martina Majić, treći be, matematika.

- Sjećaš li se ti što smo mi zadnje pričali o Mislavu? - govorila je dok je komadićem kruha kupila ostatke jela.

Kad mi moramo razgovarati ona priča književno.

- Pa ne sićan. Šta ja znan...
- Rekao si mi da ima ljubavnicu.

I znao sam, čim sa rekao, da to nisam smio reći. Osjećao sam se kao da sam prevario Miška sa svojom ženom.

- E, ima.
- I? Što je sada s tim? – nalaktila se na stol i gledala me u oči.

Ja sam brzo uzeo slijedeću bilježnicu s hrpe. Ta nije bila na barbike. Martina me jutros upozorila da je ta za vjeronauk.

- Pa šta ja znan. Nismo se dugo ni vidili. Zašto sad to pitaš?
- Pa pitam. Pitam te što ti sada misliš o Mislavu?

- Kako sad?
- Pa sada, u novonastaloj situaciji.

Osim što govori književno, govori i kao da je glasnogovornik.

Pisao sam ružičastom kemijskom Vjeronauk. Što ja sada mislim o Mišku? Kao da smijem reći.

- Ništa, šta ću mislit... sve isto.

Uspio sam vidjeti da je podignula obrve.

- Ništa?! Što ćeš misliti?! Sve isto?! Hm... nije li sada ipak malo drugačije?
- Nije jebagaled.
- Nije?!
- A nije - slegnuo sam ramenima.
- Dobro. Dobro kad nije.

Ustala je. Uzela je sa stola tanjur, vilicu i nož, pokupila krpom mrvicu u dlan i otišla u kuhinju. Ja sam oprao suđe kad smo Martina i ja jeli. Danijela je prala svoje, a ja sam uzeo bilježnicu na crte. Jutros sam napisao Hrvatski jezik, prva bilježnica. A dok Danijela pere svoje pišem Hrvatski jezik druga bilježnica. Onda je, zadubljena u pranje, opet progovorila.

- I tebi to nije razlog za promijeniti mišljenje o njemu?

Morao sam udahnuti i izdahnuti. Ne budem li htio nastaviti razgovor opet će biti šutnja. Kažem li da sam sad promijenio mišljenje o Mišku posrat ću se po sebi. Pogriješim li i jedno slovice na knjigama i bilježnicama Martina bi opet mogla više voljeti mamu. Prestanem li pisati morat ću dignuti glavu.

Vratila se za stol s čašom soka.

- Onda?
- Šta onda? Šta sad triban reć? Ništa, šta ću mu ja.

A i to sam puno rekao jer mi nije nikad palo na pamet za Miška reć *Šta ću mu ja*. Ja sam se brinuo za njega. Mislio sam da mu nije lako ni svejedno. Nije Miško govno.

- Pa što on sada planira?
- A od kud ja znan šta on planira?
- Pa prijatelji ste - pa me pogledala širom otvorenih očiju. – Frenдови, čak!

- A jesmo, al nismo nikad pričali o tome.

Učinilo mi se da ružičasta kemijska nešto slabije piše pa sam je ugurao u usta i puhnuo.

- Zlatko?! Pitala sam te što ti misliš o tome?
- Nisi, Danijela. Pitala si me šta ja mislim o Mišku. Mislavu - pa sam i ja pogledao nju.
- Znaš - malo je zašutjela - on meni nikada nije bio posebno drag. Te pamučne majice i nikada nije u košulji. I...

Znam, mislio sam. Al meni je odavno posebno drag. A znao sam i da sad treba razgovor oprezno privesti kraju. Martini će brzo kraj nastave. Zato nisam ništa odgovorio.

- Zlatko, je li ti to odobravaš? - malo me blaže pogledala, molećivo skoro.

Lako je ne odgovoriti kad nije pitanje. Ali ovo je pitanje. Još sedam bilježnica i tri knjige. Moram pisati polako.

- Šta ja iman tu odobrvat il ne odobrvat? To je njegova stvar.

I opet sam se ugrizao za jezik.

- Njegova stvar?! Hm... dobro.

Premjestila se na novi kauč. Uključila liniju daljinskim upravljačem. Zapjevala je Celine Dion. To joj je poklonila prijateljica za rođendan. Slušala je prekriženih ruku i gledala u displej. Mogao sam malo odmoriti od pisanja.

- A i onaj njegov prijatelj. Onaj motorist. Odakle mu novac za motor?! Ti si nam jedva kupio novi kauč, a on kupio novi motor!

Tom. Ona bi ga, da mu je zapamtila ime, vjerojatno nazvala Tomislav. A čak je nekad i nosio košulje. Kako bih ja znao odakle Tomu lova za motor? Tom je Miškov frend s posla.

Nekad mi se Danijela uvuče pod pazuh i igra se s moje četiri dlake na prsima. Onda svašta izblebetam. Kako Miško ima ljubavnicu, a Tom kupio motor.

- Zlatko! Odakle Mislavovom prijatelju novac za motor?

Brže bolje sam opet počeo pisati Martina Majić, treći be...

- Ne znan, kako ću ja to znat? - rekao sam što sam mirnije mogao. Majke mi.
- Ti ništa ne znaš! - ustala je.

- Ti ni o čemu ne misliš! - trzajem na daljinskom ugasila je Celine.
- Ti imaš prijatelje o kojima ništa ne znaš i o kojima ništa ne misliš! - spustila je daljinski na rub stolića, poklopac se otvorio, a baterije pale na pod i otkotrljale do teglice s kućnom srećicom.

Pogledao sam je. Nisam više mogao izbjegavati pogled. Kad više, a ja ne gledam dvostruko dulje šuti.

- Ti, dragi moj - došla je do stola, naslonila se dlanovima, a ruke držala tako čvrsto da su joj iskočile žile - ti ni ne trebaš imati prijatelje.

Onda je isto tako žustro otišla pokupiti baterije ispod srećice. Dok je tražila gdje ide plus, a gdje minus, promrmljala je:

- I bolje bi ti bilo da ih nemaš.

Kad je vratila baterije u daljinski i provjerila radi li vratila se za stol i sjela nasuprot mene. Ja sam dovršavao radnu bilježnicu iz prirode i društva. Celine je opet pjevala.

- Zlatko, ovako - slagala je bilježnice s upisanim imenom našeg djeteta uz rub stola - sada moramo ozbiljno porazgovarati. Ja sam razmišljala i pričala s prijateljicama. Ali nemoj ti sada misliti da su one mene na išta nagovarale. Sama sam puno razmišljala pa su one primijetile da mene nešto muči. Dobro, nema to sada veze. Poslušaj me.

Morao sam je i pogledati jer sam dvadeset i dva puta napisao Martina Majić, treći be i ostalo, a tu mi je brojku imenovana mlada gospođica ponovila nekoliko puta tijekom jutra.

- Ajde reci - bio sam spreman na završnu riječ.
- Zašto se ti ne bi družio s mojim rođakom? On je krasan.
- S kojim rođakom?
- Pa sa Slavkom, od tetke Milice.
- Zašto bi se ja družio s krasnim Slavkom od tetke Milice!? - i to je bilo prvi put u našem današnjem razgovoru da sam rekao ono što mi je prvo palo na pamet.
- Pa zato što se sad više ne možeš družiti s Mislavom.

E da je bar rekla s Miškom!

Zatim sam drugi put rekao nešto što mi je prvo palo na pamet.

- Zato šta je tvoj krasni rođak Slavko od tetke Milice dosadan ko kurac!

I još mi je palo na pamet da je dosadan kao i njegova majka, a i veći dio familije, samo što mi je to drugo po redu palo na pamet pa sam se već mogao kontrolirati.

- Ja ću otić po Martinu - rekao sam uzimajući ključeve od automobila.
- Zlatko! Ovako više ne možemo dalje!
- Šta je sad?! Kako ja mogu dalje?! Ne razumin šta mi govoriš. Iden po malu.
- Mala može doći s prijateljicama, naučila je prijeći cestu. Jesmo li se dogovorili da se treba osamostaljavati? Zlatko! Stani! Ne možemo dalje ovako!
- Kako!? Kako ovako? Šta san sad napravio?
- Miško ima ljubavnicu. Onaj... Tom je kupio motor. A ti šutiš! To će me uništiti!

I onda je počela plakati, a znao sam da hoće čim je rekla Miško. Samo nisam znao što sada trebam. Zagrliti je valjda. Ali onda bih trebao nešto i reći. A što? Sve je bila istina i da Miško ima ljubavnicu i da Tom ima novi motor.

Otišao sam po Martinu, nakrcao pun automobil djevojčica s ružičastim torbama i prešao semafor zbog kojeg ozbiljno razmišljam da kupim stan u zgradi nasuprot škole ispred koje su na cesti ležeći policajci. Zgradu tik do škole su rušili, pa mi je plan za kupovinu stana u toj zgradi propao.

- Tata, jesi sve napisa? Moj tata najlipše piše i on je meni na sve bilježnice napisa Martina Majić treći be.

Rasprava o tome čiji tata najljepše piše naprasno je završila jer smo već stigli pred zgradu. Od mnogih sam stvari strepio kad uđem s Martinom u stan, ali na ovo nisam bio spreman.

- Tataaaa! Napisa si Martina Martina na bilježnici iz lektire!

I onda je počela plakati. Ja sam joj rekao da nema veze, da to može bit nova Svaštarnica, ali ona je rekla da ona nije Martina Martina nego Martina Majić.

Danijela je uzela bilježnicu, bacila je u smeće i rekla:

- Sada će se mama presvući pa ćemo nas dvije ići kupiti istu ovakvu. Novu.
- I onda ćeš mi ti mama na njoj napisat Martina Majić, jel tako?
- Je srce, tako je.

Martina je prestala plakati.

Banane su važne

Zašto sam ja pustio majku da mi priča o svojim problemima, prijateljicama, o svom mužu, mome ocu, a istog tog oca nisam pustio, ne znam. Ali tako je. Ima ona i drugog sina, mog brata Petra. Pa joj nekad kažem:

- Ma daj majko pusti me sad malo, ajde Petru govori.

Ali ona njemu ne govori ništa, on...

- ... radi. Ima familiju. Ne voli ti on mene slušat.

Petar je mamin sin, a ja sam materina kćer. Ja sam Dinko.

- Ne može on Dinko moj, on dođe umoran s posla, šta ću ja njega zvat. I ne zna on meni reć ko šta ti znaš. Ti čitaš.

Moj brat Petar postavlja knauf zidove u jednoj firmi. Ima ženu i dvoje djece. Njega mater pita samo kad će treće.

Ja predajem hrvatski jezik u srednjoj prometnoj školi. Nemam ni ženu ni djecu. Kaže da joj to nije drago, ali čini mi se da to nije uvijek točno.

Danas je čekala da se vratim s posla pa da je vozim kod oca u bolnicu. Prošli sam tjedan radio popodne pa je išla autobusom. Otac je slomio ruku. Ručao sam, a ona je spremala vrećice.

- Šta će mu mirisne maramice? Zva je od jutros deset puta. E da mu ponesen još bičava, e da mu stavin bajama, da se zaželio bajama. A nije bajama okusio ja mislin... ko zna od kad. Uf. I da mu ti neku knjigu poneseš.
- Koju?
- Ne znan, reka je nešto. Ma pusti ga. Pusti ga, bogati pusti ga.

Rijetko ona psuje. Samo kad priča o ocu.

- Koju knjigu? Što je tražio?
- Ajde Dinko i ti kompliciraš. Knjigu.

Uzeo sam knjigu. Sjeli smo u auto. Osjetio se snažan miris kuhanog kupusa.

- Ma zašto si to sad nosila?

Usmrdit će mi auto, mislio sam reći. Al onda bi počela priča o mojoj sobi i neredu i smradu. Pa nisam.

- Eto. Da se i kupusa zaželio. Kaže "Proće zima, a ja kupusa nisan okusio."

Upalio sam auto i krenuo. Bolnica je udaljena tridesetak kilometara.

- Ako tebi smrdi, otvori ti Dinko prozor. Evo, ja ću.
- Ma dobro je.
- Neka, neka, nek malo zraka uđe.

Bilo je hladno pa je brzo zatvorila. Čvrsto je stiskala na koljenima lonac s kupusom.

- Jebenti i njega i kupus - promrmljala je.

Pa uzdahnula, malo protresla glavom i nastavila.

- Znaš Dinko sine di san sinoć bila? Ajme šta ti je to bilo lipo. Ti bi to isto volio. Išle smo ja i teta Anka na jednu predstavu šta je došla u nas u kino. A da je on kući šta bi me ispitiva... di ćeš, s kin ćeš, šta sad triba ta predstava? Moj Dinko šta ti on mene izludi. Pa uvijek, uvijek, pa uvijek, pa uvijek, pa ja neman živa mira. Šta će to, šta to triba, jesmo li dosad i bez toga mogli? A meni je lipo, ja se nasmijem s teta Ankon. Ti znaš da meni nije lako, znaš kakvi je on. Samo on, samo on... ko da niko drugi ne postoji. Ma znaš šta mi je nikidan reka?! Prije nego je slomio ruku?
- Majko, nemoj mi sad to. Pusti, vozim.
- Ma dobro ti i govoriš, šta ću ti uvijek isto govorit. A ta predstava. Nije ti to obična predstava di ima puno glumaca. Al ja san se nasmijala ko da ih je deset. To ti je samo jedna ženska i onda ti ona priča ovin našin naglaskon. Ajme šta je to bilo smišno. Pa sve ono, znaš, kako je, o životu. Kako muški odu na balota, a žene ostanu u kući. Ma u stvari, nije to ovo kako mi iz grada govorimo. To je više kako oni okolo govore. Mi smo se davile od smija. A da je on bio kod kuće... uf.
- Dobro je majko, aj. I šta je ona još govorila?
- Ma da vidiš, sve one šporkarije. A to meni posve smišno kad govori glumica. Ma da vidiš ti kako ona kaže Ajde kvragu, pa to je cili svit u kinu đava nosio od smija.

Pa se malo smijuckala prisjećajući se predstave. Smrdio mi je kupus u autu i bio sam umoran. Jutros mi je učenik, tako, tim našim lijepim naglaskom rekao: Ko te jebe, neću učit, šta mi moš. Al ne govorim joj to. Ona bi odmah pitala koji je i zvala mu roditelje da porazgovara o odgoju. Ili ravnatelj. Da se neka budaletina ružno odnosi prema njenom

Dinku i da kakav je to red i način.

- Zašto ti nisi iša? Ti voliš predstave. Ti bi triba ić na predstave.
- Nisam majko. Eto tako.
- I onda smo ti nas dvi još jutros otišle na kavu. Ti znaš da je ne mogu kad je on u kući ni na kavu otić ko žena. Uvik di ćeš sad, svaki dan odaš vanka. A ti Dinkiću znaš da ja oden dvaput misečno ako i to. Al ne! Ne moš mu dokazat. Ma lako šta on meni nego on i Ani Petrovoj govori da šta triba ić na kavu s prijateljicama udana žena. Bože šta meni to bude neugodno. Pa di... di će to ić govorit jednoj mladoj ženi. Ma ima ona svoje mane, al šta nije red nije. A jel tako?
- Je majko, tako je.
- Kakva je tebi Ana Petrova, jel ti se malo čudna čini?
- Nije, šta ja znam. Dobra je. Valjda.

Na brznoj nas cesti pretječu kamioni i cisterne. Kad vozim preko osamdeset na sat majka se drži za pretinac ispred suvozačkog sjedala i koči objema nogama, gleda na kilometar sat i nadviruje se u retrovizore. Ali ništa ne govori.

Stižemo u grad.

- Znaš šta! Kad ti jedan dan budeš od volje ićemo kupit malo pitara, a?
- Hoćemo majko, samo reci kad.
- Jer ja ne mogu s njim. Čin pogledan nešto on odma: Šta će ti to, šta to triba, jesmo dosad i bez toga mogli. A kad kupin i usadin cviče kaže da je lipo. I kakav džemperić bi pogledala. Vidila san jutros krasan jedan, onako lila, na jednoj ženi. Baš bi i ja mogla nešto malo življih boja, a?
- Mogla bi. Da te otvori u struku.
- Ajde, lude jedan, ne rugaj se s materon svojon.

Drago joj je kad se rugam. Ocu nije drago kad se ljudi šale na njegov račun. Pogotovo ja. Pa se onda ni ne šalimo.

Parkiram u krugu bolnice. Majka je insistirala da iziđe i navodi me iako sam i kamion mogao parkirati. Drži lonac s kupusom i tako mi s tim loncem pokazuje da mogu još. Pomiče ga u krug kao da je još na vatri, a unutra fina riba koju se ne smije miješati nego se samo lonac lagano protrese.

Stao sam kad je napravila nagli pokret dolje-gore-dolje. Smislila je taj čas navigaciju loncem. Izvadio sam vrećice s bademima, čarapama, mirisnim maramicama, ručnikom, pastom za brijanje, donjim rubljem, pidžamom, kruškama, gustim i običnim (kako je ona zvala sok od naranče) sokom, napolitankama. U džepu jakne nosio sam knjigu. Ona me čekala s loncem ispred ulaza u stacionar.

- Ajme moj Dinko šta ti ja ne volim bolnice. Nećemo puno stat, znaš. Evo, sad je tri i po, posjete su do četiri i po. A treba malo prije otić, ne valja čekat zadnji čas, a jel tako?
- Ajde, dobro, vidjet ćemo.

Ušli smo u bolnicu. Ispod mirisa antiseptika osjećam miris bolesti i truleži i operacija i udova i rana.

- Evo, mene već počinje gušit. Ma šta treba dolaziti svako drugi dan? Pa meni prikine dan, pa tebe mučin...

Gušilo je i mene. Plitko sam disao. Samo dok osjećam antiseptik sam udisao. Kad bih počeo osjećati bolnicu izdisao sam. Kupus je na kraju nadvladao i miris antiseptika.

Otac je bio na trećem katu. Bio je to gadan lom, operirali su ga, a i kosti više ne zarastaju brzo pa je dobar dio oporavka morao ostati u bolnici.

Majka je ušla prva, ja poslije nje. U sobi su bila tri kreveta. Otac je ležao na kraju sobe, uz prozor. U krevetu do vrata bio je stariji čovjek koji je slomio kuk. Uz njega je sjedio mlađi čovjek. Sin, pretpostavio sam. Smijali su se. Krevet između mog oca i tog čovjeka bio je slobodan.

- Evo mojih - obradova se otac. Pridignuo se na zdravi lakat i uspravio se koliko je mogao.
- Di ćeš, di ćeš?! Ne diži se! Lezi!- poviknula je majka.

Dotrčala je do oca, stavila lonac s kupusom na noćni ormarić pa se okrenula prema čovjeku sa slomljenim kukom.

- Evo, vidite šjor Filipe, on bi odma ozdravio. Ne može to tako, jel tako? Kako ste vi strpljivi i sve polako. E, tako treba. Kako ste vi danas, jel bolje? Jeste li malo šetali? To sin doša, a? E, lipo je to. Evo i mi malo. Danas me je moj Dinko doveza. Jutros je radio, pa je ruča, pa smo se nas dvoje pomalo uputili. Polako on vozi, neće brzo kad san ja. Ja van se posve bojim brzo vozit. E, dobro ste, jel? Dobro mi danas izgledate.

- Nisam loše, fala lipa.

Majka je još malo bila okrenuta prema šjor Filipu, ali kako je on nastavio razgovor sa svojim sinom morala se okrenuti mom ocu.

- Kako si ti? Jel bolje išta?
- Ma ne znan... boli, uuu, boli ko da me rižu sa sto malih noža. A doktor kaže...
- Aj lezi, nasloni se - vratila mu je glavu na jastuk. - Dinko, daj te kese.

Smrad kuhanog kupusa brzo je obuzeo pretjerano ugrijanu sobu. Stajao sam naslonjen na zid jer je bio malo hladniji od ostatka prostorije.

- E, ajme, oprost. Evo kese - približio sam se očevom bolesničkom krevetu.

Spustio sam vrećice na pod. Majka ih je velikom brzinom počela otvarati. U tim kesama svaki je predmet bio u posebnoj kesi koja je bila dobro zavezana pa je ona tako čučala uz krevet i šuškala s tim vrećicama. Kupus je smrdio. Šjor Filipov sin otišao je ocu po novine.

Vratio sam se do zida.

- A ti, sine moj, kako si ti? - pogledao me otac i to rekao.

Sine moj. Bilo je to kao da je moj otac top u bolničkom krevetu, a *Sine moj* tane koje je ispalio u neočekivanom i brzom napadu. Pogodilo me točno u pluća. Moj kratki dah skratio se još i više i činilo mi se da dišem samo do korijena jezika.

Koji sad sine?! Brzo sam prelistao sve. Kao da umirem. Zadnjih deset godina od kad radim zove me Dinko. I kad sam bio nezaposlen zvao me Dinko. I kad sam bio na faksu zvao me Dinko (jedino me za trogodišnjeg trajanja mog apsolvetskog statusa nije nikako zvao). I u srednjoj školi zvao me Dinko. I u višim razredima osnovne. I u nižim me razredima osnovne škole isto zvao Dinko. U vrtić nisam išao nego me baka čuvala. Ona me zvala Dite moje, a on me zvao Dinko. Poslije toga ili bolje da kažem, prije toga, se ne sjećam.

Stajao sam tako naslonjen na zid, a majka je, kad je sve vrećice odvezala, otvorila prozor. Mislim da mi je spasila život. Dobro, bio sam u bolnici, valjda imaju respiratore, ali ja joj to nikada neću zaboraviti. Mila moja majka. Koju slušam.

Udahnuo sam.

- Donio sam ti knjigu.
- Koju?

Izvadio sam knjigu iz džepa. Zaustio sam mu pročitati naslov kad se majka umiješala.

- Pusti sad knjigu... ajde digni glavu. Malo ću te podignit da moš jist.

Pritisnula je lijevom rukom ručicu ispod kreveta, a desnom podignula uzglavlje.

- Tako. Eto ga, sad će kupusić - obraćala mu se kao da je bolesno dijete. I malo nagluho bolesno dijete.

Izvadila je ručnik iz kese i raširila ga preko njegovih grudi.

- Pa majko, da stavimo krpu, ili neke salvete? - bilo mi je neugodno gledati oca s tim velikim frotirnim podbratkom.
- Ma šta ti je, ništa ne kupi vodu ko šugoman.
- Al nisan ja sad gladan, sidi malo tu - bunio se otac.
- Di ću sist? - upitala je majka mrko.
- Pa tu na taj prazni krevet?
- Ovaj bolnički?
- E, šta ima veze, sve je čisto. Kako ja mogu ležat?
- Ti si bolestan. Ajde, skuvala san ti kupusića. Jesi reka da si se zaželio?

Prislonila je rub dubokog tanjura na ručnik na očevim grudima. Suprotni rub držala je rukom. Uzela je žlicu, zagrabila, malo puhнула i onda stala.

- A da ti ja držin, a da ti sam jideš s ovon zdravon rukon, a?

Otac je uzeo žlicu i jeo.

- Jel dobar? - pitala je čim je stavio zalogaj u usta.

Otac je prožvakao, progutao i ostavio žlicu.

- A nakon bolničke spize sve je dobro. Ima li malo bibera?

Majka se okrenula prema meni.

- Jel tebi Dinko bio dobar kupus danas za ručak?

Uzdahnuo sam.

- Je.
- Eto vidiš - rekla je ocu - Dinku je bio dobar.
- Ma dobar je. Al ja bi malo bibera.
- A nema, nisi mi reka da donesen bibera.
- Pa šta to triba govorit. Kad si donila kupusa tribala si donit i soli i bibera.

Majka se opet okrenula šjor Filipu čiji se sin u međuvremenu vratio s novinama. Šjor Filip je listao novine, a sin mu je slagao ladice u noćnom ormariću.

- Eto, vidite vi moj Šjor Filipe, nikad on nije zadovoljan.

Šjor Filip nije dizao pogled sa članka kojeg je čitao. Ni njegov sin nije prestao slagati ladice.

- A šta ćete - konačno se oglasio starac sa slomljenim kukom - mi smo vam muški malo zahtjevni.
- A ne virujen ja da ste vi šjor Filipe ovako zahtjevni. Vidin ja kako ste vi poslušni i smireni. To vi da ga opravdate. Znan ja vas muške, nikad jedan protiv drugog.
- Hmm... - bilo je zadnje što je šjor Filip imao o tome reći.

Majka se opet morala okrenuti ocu.

- Ajde, jidi sad.

Otac je nastavio jesti.

- E, a znaš ko te sve pozdravlja? Nema ko te ne pozdravlja, svi su pitali za te. Mara i Nakić, pa onda moja Nada, pa moja rodica Anka, pa onda je Ivan Putnik pita za te, pa svi iz ulice... pa Vjericica. Ona je rekla: Puno mi pozdravi barba Joška. Pa onda ribar šta donosi ribu gori kod nas, pa Mara jajarica. Govori ona: A di mi je Joško, ne vidin ga? E i Petar te pozdravlja. I Ana i dica isto.
- E, pozdravljaju. Ne bi se oni zaletili vidit dida. Nego jedanput i gotovo.
- Ne mogu, rade. Doće u nedilju. E, a onda je ne triban, jel tako? Šta će nas stotinu dolazit.

Otac je u tom razgovoru pojeo kupus do kraja. Ja sam se i dalje držao o zid. Šjor Filip je ostavio novine i uvukao ruke ispod pokrivača.

- Hoćete da malo zatvorim prozor? Hladno vam je.
- Fala sinko, može. Evo, pročitao sam novine, pa ako hoćeš malo.

Zatvorio sam prozor, uzeo novine, namjestio ih da ne gledam oca i majku. Ali sam i dalje čuo.

- Jesi donila bajama?
- Jesan.
- A soka?

- Jesan. Gustog i običnog.
- A slatko?
- Napolitanke.
- Koje?
- S lješnjacima.
- A voće?
- Kruške.
- A banane?
- Nisan banane.
- Ja bi banana.
- Sad jidi kruške, pa ćeš drugi put banane.
- Ja bi sad banana. Moga bi Dinko skoknit.
- Pusti sad Dinka, nemamo kad. Sad ćemo mi brzo morat ić. Evo, još desetak minuta i posjete su gotove.
- Pa može za deset minuta donit banane. A Dinko? Šta kažeš.

Spustio sam novine. Slegnuo sam ramenima. Umjesto mene oglasio se šjor Filip.

- Dinko je, čini se, u navedenom slučaju, suzdržan.

Nasmijao sam se. Sin ga je prostrijelio pogledom, pa su se obojica potihom nasmijali.

- Nemoj sad gnjavit, donit će ti Petar banane u nedilju. Sad lipo imaš kruškice. Vidi ih šta su lipe.

Izvadila je majka kruške iz kese i pokazivala ocu okrećući ih u ruci kao da ih prodaje.

- Vidiš, baš su krasne. Ma čin san ih vidila rekla san: Kolko jesu da jesu, ja ću ih mome Jošku kupit. Da su po zlato. I donila san ti i pidžamu. Oš da ti je sad prisvučen il ćeš ti to moć sam?
- Pa mogla si.
- Odo ja po banane - izustio sam.
- Ne triba - reče majka.

- Triba - reče otac.

Izišao sam. Hodnik je smrdio na kupus, i drugi i prvi kat i predvorje i cijeli put do ulaza gdje se prodaje sve što bolesnicima može zatrebati. Voće je smrdjelo na kupus. Cijeli je svijet smrdio na kupus. Kupio sam kilogram banana i brzo se vratio nazad. Bila je gužva, posjete su završavale.

- Di si ti više? - zaurla majka.- Ljutit će se doktor.

- Ma neće gospođo - reče šjor Filipov sin. - Ja uvijek ostanem malo duže i nitko se ne ljuti.

- E, al mi moramo ić. Jel tako Dinko da moramo? Aj, daj vamo te banane da ih spremim. Tako. Mi ti sad, moj Joško, moramo ić.

Pospremila je ladice, uputila oca gdje je što. Dotaknula mu je gips vršcima prstiju i brzo ih maknula.

- Evo ti knjiga. O ratu je.

Tad sam se prvi put približio ocu. Učinilo mi se da je ostario.

- Zašto o ratu? Šta mi nisi donio neki roman? S radnjom. Je i ti znaš sve usrat.

Ostavio sam knjigu, pružio mu ruku, on je meni pružio zdravu.

- Ajte... Baš lipo šta ste došli.

Pivac

Ta me žena dočekala na vratima kancelarije. Izgledala je kao da se uredila za misu. Smeđi kompleć (suknja do pola listova), bež košulja do grla zakopčana, vezena kragna i zlatni križ na lančiću. Imala je kosu do uha, neopranu, čini mi se. Bez neke određene frizure. Samo tako... odrezana kosa do uha. Crnu torbu držala je čvrsto s obje ruke i stiskala je na truhu. Pomislio sam kako se moja majka odijeva puno smjelije od ove žene, čak i za misu. Nije se pomaknula sve dok nisam izvadio ključeve i stao ispred vrata kancelarije. Onda se nasmijala. Mislim da nema četvorku gore desno.

- Dobro jutro. Mene su poslali kod Perkova.

Pronašao sam ključ u snopu, ali ga nisam stavio u bravu nego sam s tako uperenim ključem okrenuo glavu prema toj ženi.

- Dobro jutro. Ja sam Perkov.

Okrenuo sam glavu prema vratima, naciljao ključ u bravu, pogodio, okrenuo dva puta udesno, otvorio vrata i ušao u kancelariju. Ona je kolebljivo stajala na vratima.

- Jeste li vi policajac Perkov? - opet je pitala.
- Jesam - odgovorio sam ne okrećući se.

Otvorio sam prozor i sjeo za stol. Ona je još stajala na vratima. Pozvao sam je rukom da uđe i pokazao joj sjedalicu. Nije se pomaknula.

- Oćete li se vi oblačit da se ja maknem?
- Obukao sam se, samo vi uđite.

Stiskala je svoju crnu torbicu. Počela me nervirati.

- A uniformu?
- Ne nosim ja uniformu. Uđite, nemojte stajati na vratima.

Napravila je korak u kancelariju pa opet zastala. Stajala je tako u iskoraku, gornji dio tijela zaustavljen u laganom proboju prema naprijed. Opet je stisnula svoju torbicu i upitala:

- Al jeste policajac Perkov?
- Jesam.

Hodnikom je prošla Stela. Stela Siesaj. Košulje svih nijansi sive. Gornja tri dugmeta nikad upotrijebljena. Pet do sedam centimetara potpetica. Crne hlače dobrih krojeva. Ponekad

na njima tanki crveni remen. I nekoliko sivih i crnih suknji iste dužine. U hodu do koljena, u sjedećem položaju taman.

Čuo sam je kako ulazi u kancelariju.

- Oću li ja zatvoriti vrata? - trgnulo me pitanje moje stranke.

- Zatvorite i sjedite.

Konačno, skoro sam rekao.

- Rekli su mi da se... ovim mojim problemom... to, mislin... zašto sam došla... bavi Perkov i da je u sobi 21. Eto.

I tu se prekrizila, poljubila križić na lančiću i došla do stola. Opet sam joj pokazao mjesto gdje će sjesti. Ponudio sam joj da skine jaknu i ostavi torbu. Samo je kratko odmahнула glavom, sjela i čvrsto na koljenima stisnula torbu. Spuštenog pogleda gledala je u svoje šake. Onda se trznula i upitala me:

- A kakvi ste vi to policajac bez uniforme?

- Ja sam inspektor.

Izvadio sam značku i pokazao joj.

- Inspektor Perkov, drago mi je – opet sam ponovio svoje prezime.

Pružio sam joj ruku. Nije prihvatila nego je na brzinu otvorila torbu, izvadila novčanik i iz njega osobnu iskaznicu pa mi je pružila.

- Milica Sirić.

Milica Sirić bila je tri godine starija od mene. Pa sam opet pogledao nju i sliku i datum rođenja i... Milica Sirić je tri godine starija od mene. Dvadeset i pet godina mlađa od moje majke. Milica Sirić je godište Stele Siesaj. Milica je u siječnju imala trideset i pet. Stela ima danas.

Milica Sirić sjedila je preko puta mene nesigurna u to bi li spremila novčanik ili bi ga držala na stolu dok joj ne vratim osobnu. Klizila je naprijed - natrag nervoznim pokretima dlanom preko stola.

- Kažite mi, Milice, kako vam mogu pomoći?

Milica je umirila ruke na stolu i pognula glavu.

- Ja... nisan ja došla radi sebe. Ne, ne. Meni je dobro. A ka i svakome. Tako. A dobro.

Vratila je ruke na torbu i opet stiskala ručke.

- Dobro Milice, recite mi zašto ste došli.

Sramežljivo me pogledala ne dižući glavu. Samo je podignula vjeđe.

- Triba mi malo vode - rekla je.
- Sad ću ja.

Uzeo sam mobitel sa stola i izjurio na hodnik. U Stelinoj trećoj ladici od jučer u 16 i 10 stoji Chloe mirisna krema za tijelo. Noćas sam pripremio tri poruke. Bile su spremne za slanje na njen broj, samo je trebalo stisnuti Pošalji. Planirao sam ih poslati čim čujem da ulazi u kancelariju, ali Milica Sirić me dočekala na vratima. Polako sam hodao do dna hodnika gdje su bile boce s vodom. Otvorio sam prvu poruku Otvori treću ladicu. **Pošalji: Stela Csi. Da.**

Prestao sam se kretati. Prestao sam disati. Svejedno nisam čuo da otvara ladicu. Predaleko sam bio. Ulio sam vodu i otvorio drugu pripremljenu poruku Začudi se, iznenadi, uzmi kutiju, stavi pored uha i protresi. **Pošalji: Stela Csi. Da.**

U povratku prema svojoj kancelariji otvorio sam treću poruku Otvori. Oduševi se. **Pošalji: Stela Csi. Da.**

Učinilo mi se da sam čuo šuštanje ukrasnog papira. Brzo sam ušao u kancelariju i zatvorio vrata. Milica Sirić gledala je u plastičnu čašu s vodom kako se iz moje ruke premješta na stol ispred nje.

- Hvala - rekla je, ali nije se napila.
- Eto Milice, napijte se malo pa da počnemo. Može?

Gurnuo sam joj čašu vrhovima prstiju još malo bliže.

Shvatila je to kao odobrenje. Ili naredbu, što ja znam, uglavnom se napila malo. Onda je i progovorila.

- Može.

Dodirnula je osobnu i pogladila svoju sliku kojoj je bila našminkana i duže kose. Imala je sitne svijetlo plave naušnice. Malo se zagledala u sliku pa nastavila:

- A vi ovo šta ja kažen nećete nikome reć, jel?

Pa me pogledala jedva odvajajući pogled sa svoje slike na osobnoj iskaznici.

- E, pa ne mogu vam to obećati. Ne znam o čemu se radi. Vjerojatno će još neki od mojih kolega za ovo znati. Možda ćemo pisati zapisnik.

Naglo se ustala, uzela osobnu, otvorila novčanik, spremila je i odlučnije nego išta do tad rekla:

- Onda ništa.

Ustajući, nekako je zahvatila čašu s vodom i prevrnula je. Tamnija nijansa smeđe širila se prednjom stranom Milicine suknje. Krenula je rukom skidati vodu sa suknje kao da su pale mrvice kruha. Onda je podignula čašu s poda pa je vratila na stol. Pa je uzela maramicu iz torbe, klekla na pod i kupila vodu. Imala je maramicu od tkanine koja se začas napunila vodom i nije imala gdje s njom pa je tako nastavila tapkati po istom mjestu.

I cijelo je vrijeme govorila: Ajme meni, ajme meni, ajme meni...

Okružio sam stol, došao do nje, uhvatio je za lakat i pomogao joj ustati. Strašno mi je išla na živce. Nešto u tom glasu. Ili ta kosa... Vratio sam se u svoju stolicu. Sjela je, vratila torbu na mokru suknju, ruke na torbu i kao da se ništa nije dogodilo i kao da nije mokra, nastavila govoriti.

- Al neću ništa potpisivat. Može li to?
- To može. Al tako vam neću baš puno pomoći.
- Ne treba meni pomagat, rekla san već.
- Nego?
- Nego mome mužu.

Kad je to izgovorila činilo mi se da je malo podignula glavu. Skoro da joj je glava stajala uspravno.

- A što se dogodilo? Jel mu netko prijeti, jel vam netko nešto ukrao?
- Njemu?! Mome Bori?! Nije.

Tad je konačno do kraja podignula glavu i vidio sam joj normalno oči i usta. Gledala me prezrivo.

- Nego što je bilo? I zašto on nije došao? Je li on nešto kriv?
- Nije moj Bore ništa kriv.
- Nego što je bilo Milice?
- Nego je... kako da kažem... malo, jadan, privršio miru.

Opet je spustila pogled. Sad je i slegnula ramenima. Uzdahnula je.

Već sam mu smišljao kaznenu prijavu.

- Kako to mislite, prevršio mjeru? U čemu?

Šutjela je. Nakratko me pogledala pa opet skrenula pogled. Zavrtio sam se u svojoj uredskoj sjedalici. Okrenuo joj leđa i gledao kroz prozor. U zid, u radijator, u okvire od prozora na kojima su se radosno parile dvije bubamare kao u reklami za Peugeot. Ustao sam, došao do njih, okrenuo se prema Milici Sirić i zaštitio leđima njih od nje i nju od njih. Stavio sam ruke iza leđa i napravio fige: Sretno bube.

- Recite Milice, došli ste u policijsku postaju, poslali su vas u krim službu. Ja sam vam obećao da nećete morati ništa potpisivati, ali sad mi recite.

Podignula je ruke s torbe i stavila ih na stol. Gledala je u vrhove prstiju. Razdvajala je i spajala šake po mom stolu.

- A jel u redu, gospodine inspektore - rekla je i zastala.
- Što? Što je li u redu? - malo sam kruće to izgovorio, nervozno, zvučalo je nervoznije nego je trebalo. Malo, da pokažem tko je gazda. Još s tim rukama na leđima.

I Milica progovori.

- Pa jel u redu da žena protiv svoga čovika govori? Al sad kad san došla sad ću reć. Evo vidite.

Milica je ustala, stavila torbu na pod i skinula jaknu. Izvukla je košulju iz suknje koja joj se prilijepila uz nogu, uhvatila potkošulju i zajedno podignula da joj vidim trbuh. Ljubičasti oblik veličine šake smjestio se ispod desnog dvanaestog rebra.

- Jel vidite? - pitala je i poslušno držala podignutu majicu dok nisam potvrdno odgovorio.
- I još nešto. Ja smatran da ste vi ka i doktor. Jel tako?

Nije to bila prva modrica koju sam vidio. Nije to bila ni prva prebijena žena koju sam vidio. Nekima je i duže trebalo da ih pokažu. Zapravo, Milica me iznenadila. Nisam ni pomislio da ima modricu. Sad sam čekao opravdanja.

- Milice, kao doktor sam.
- Eto - rekla je.
- Boli li vas? - pitao sam
- Malo... kad diram.

- Milice - počeo sam - kako je nastala ta ozljeda?
- Od piva.
- Kako od pijevca? Je li skočio na vas?
- Nije gospodine inspektore. To mi je od mrtvoga piva.

Onda je podigla košulju malo više.

- Evo, popipajte. Tvrdo je.

Modrica je imala nepravilan oblik. Kao da je pijevac utisnuo krijestu. I oko. I kljun. Držala je košulju visoko, kao kod doktora. U zadnjem je podizanju uhvatila dio grudnjaka. Provirila je mekana polukugla ruba njenih bijelih grudi. Boja nimalo različita od ostatka tijela. Osim od te modrice. Prstima desne ruke pridržavala je dojku i košulju. Kažiprstom druge pritisnula je ono mjesto na modrici koje mi je sličilo na oko. Nokti su joj bili ispucani, zanoktice kao rogovi virili s obje strane.

- Popipajte - ponovila je.

Je li vidjela bubamare?

Pogledao sam još jednom modricu i komadić grudi. Ni jedno ni drugo nisam htio pipati.

- Spustite košulju Milice, vidio sam.

Oborila je pogled, utisnula potkošulju i košulju u suknju, obukla jaknu i sjela. Malo sam okrenuo glavu. Bubamare su se pale na pod. Sjeo sam i ja pazeći da ih ne zgazim.

Uzeo sam blok i zapisao njeno ime, prezime i poziciju ozljede. Sad sam već imao nešto što je sličilo na moj posao.

- Šta to pišete? - pitala je
- Pišem gdje vam je ozljeda.
- A zašto?
- Da ne zaboravim.
- Ja neću ništa potpisat.
- Dobro.

Ostavio sam blok, isprepleo prste i tako spojene šake stavio na stol.

- Ne razumijem. Ozlijedio vas je mrtvi pijevac?
- Nije.

- Nego?
- Nego Bore. Zamanio je pivcen i eto.
- I udario vas pijevcem?
- E, glavon od pivca. Ona je najtvrđa.
- Milice... ovo što ću vas sad pitati stvar je vaše procjene.
- E?
- Mislite li da je to namjerno napravio? U namjeri da vas ozlijedi?

Ogladnio sam, htio sam u prolazu slučajno vidjeti Stelu, a sad nije bilo vrijeme za prekidati razgovor.

- To je napravio zato jer san ja potrošila pun bojler vode za očerupat pivca. Nije da me ozlijedi nego zato. I mislin da nisan zaslužila. Ne može se s manje vode očerupat pivca.

Milica Sirić, tri godine starija od mene, jednom je riječju maknula Steline pokrete iz moje glave.

- Kako mislite "zaslužila"?
- Tako. Nekad zaslužim. Al pivcem nije smio.

Nisam znao što bih. Pa sam predložio:

- A bil vi Milice još malo vode?
- A bi...
- I malo se osušite, evo, upalit ću vam radijator.

Opet sam uzeo mobitel i izjurio na hodnik. Vrata Steline kancelarije bila su odškrinuta. U košu sam vidio zgužvan ružičasti papir. Stela Siesaj je izišla. Čudi me da je nisam čuo. Nije mi ništa odgovorila. Izišao sam iz postaje i otišao u pekarnicu preko puta po burek. Marendu smo jeli u prostorijama spremačica. Tamo zapovjednik nikad nije ulazio. Već je bila gužva. Popaj je jeo banane i pio čokoladno mlijeko, Stela Siesaj i Nada Policajka tapkale su kažiprstom po dnu papirnate vrećice i tako na njega lijepile sjemenke što su otpale s integralnih štapića. Stela Siesaj prinijela je prst ustima, jezikom pokupila suncokret i sezam i rekla mi:

- Ej, čeka te ona žena.
- Oš mi pričuvat burek? - rekao sam ja njoj.

- Daj Popaju, ja moram na teren - rekla je ona.

Obrisala je ruke, otpuhnula mrvice s košulje i krenula prema vratima. Zaustavila se trenutak pored mene, pogledala me posve otvorenih očiju, bez imalo stida i nelagode, bez ikakvih migova trepavica, obrva, ramena, ičega. Samo je gužvala papirnatu vrećicu spremajući se baciti je. I rekla:

- E, fala za ono. Super, baš mi je nestalo.

I pogodila papirnatom kuglicom koš.

Nisam više bio gladan, burek sam stavio ispred Popaja. Otišao sam Milici po vodu.

Kad me ugledala, Milica Sirić brzo se odmaknula od pećice i sjela. Vratila je torbu u krilo, ruke na ručke. U kancelariji je bili vruće.

- Jeste li se osušili? Evo vam voda. Možemo li dalje?
- Jesam. Fala. Može. Oprostite. Amo.
- Želite li vi, gospođo Sirić, prijaviti svoga supruga za fizičko zlostavljanje?

Otpila je gutljaj i oprezno vratila čašu na sredinu stola.

- Ne bi ja ništa potpisivala. Ako se može nešto bez potpisivanja.
- Ne. Ništa ne mogu bez vaše izjave i potpisa. Možete se jedino vratiti kući.
- A možete li vi njemu nešto reć? Nekako ga malo upozorit, malo s njim popričat. Ja ne mogu, mene ne sluša. Al vi, ka muški, možda bi nešto mogli.
- Ja sad nisam muškarac nego sam službenik kriminalističke policije. Mogla je to biti i službenica. Iz ove pozicije mogu nešto učiniti jedino ako imam vašu pismenu izjavu. Potpisanu.
- Al vi ste mi obećali da ja ništa neću potpisivat.
- Pa ne morate.
- I šta ako ne potpišen?
- Ništa.
- Znači ništa?
- Ništa.

Obradovao sam se možda još toplom bureku.

Milica se ustala i uzdahnula. Krenula je prema vratima. Pa je zastala i okrenula se.

- To nije pošteno. Digla sam majicu. I govorila protiv muža. A vi ništa.
- Ali što biste vi Milice, da ja napravim?
- Ja bi da njemu neko kaže da to mene boli i da nije u redu udariti ženu pincen.

Išla mi je na živce. Ta njena kosa. Ili glas. Kroz prozor sam vidio Stelu i Popaja. Bili su sami u dvorištu. Nešto joj je šaptao. Ona ga je, jednom gore, jednom dolje (polako), počela ključem službenog automobila po ruci u kojoj je držao moj burek.

- Onda potpišite - u okretu sam rekao Milici Sirić.
- Ne mogu - rekla je tiho i konačno.

Ustala je i izašla iz kancelarije stišćući torbu. Na podu su se i dalje parile bubamare.

AUDIZAM

- Kako to misliš Nema više kave?! Jel nikad više?
- Ma nije baš da nema više nikad, nema neko vreme, par meseci dok ne uštedim.
- Čega još nema?
- Nema ničega, al kad kupin liniju..., a nećemo ni onda. Onda ćemo kuvat kavu i slušat glazbu.

. . .

- Vidi donio san ti nešto.
- Mmm, šta si mi donio?

Skinula sam gumene rukavice očekujući iznenadni poklon.

- Vidi!

Spustio je na pod desetak audiofilskih časopisa. Izvadio je jedan iz sredine i ugurao mi ga u ruke.

- Vidi! «Stup za početnike» Sve ima, koji zvučnici, koje pojačalo, koji CD. Ne znan bi li kupova kazetofon?
- Pa treba li ti?
- Šta ja znan, šta ti misliš treba li mi?
- Pa ne znam. Imaš tamo nešto kazeta.
- Ma je, al vidi šta piše: «najlošija reprodukcija zvuka, najčešća mehanička oštećenja», al opet... aj ti pročitaj malo, pa mi reci šta misliš.
- Ma nemoj me s tim gnjaviti, meni svejedno, glavno da ne šumi.
- Glavno da ne šumi, glavno da ne šumi. Kako moš to reć. Aj pliz pročitaj, ne mogu ja to sam, ja ću poludit ako za dva pojačala kažu da su iste kvalitete. Kako ću se ja sam odlučit?! Aj, molin te, ti mi to. Evo, šta ti je to teško, pročitaš, usporediš i onda odlučimo.
- Uf.

. . .

- Morala bi pogledat ovaj zub. Vidi, šta ti misliš, je li ovo točkica karijesa?
- Znaš šta san mislio? Isto bi ja kupio kazetofon. Šta piše, koji je onako... osrednji, a najbolji?

Stajala sam otvorenih usta ispred ogledala u kupatilu pokušavajući vidjeti površinu šestice gore desno.

- Moga bi bit karijes.
- Ma daj, pusti sad zube, jesi vidila, možda Panasonic. Oni nisu loši.
- Panasonic.
- A CD? Jel isto Panasonic il Sony?
- Sony je izmislio CD.
- Kako znaš?
- Pa pročitala sam.
- Onda Sony.
- Al moraš pristat pušit. Dim cigarete zašporka leću.
- Prista san pušit. Šta još piše?
- Ne znam, moram ić u zubara. Šta ti ne pročitaš?
- Ja se iznerviran, sve mi je dobro, sve bi kupio. A pojačalo? Sony možda? Ili Panasonic? Il onaj treći, kako se zove Nad? A šta misliš? Jel bolje da kupim oboje od iste firme il različito?
- Različito.
- Zašto?
- Da zarade ljudi u obe firme.
- Di to piše? Jel i to pisalo?

. . .

- Ma je, jebenti, karijes je, sto posto.
- Aj, vidi, poslušaj me. Samo da kupimo liniju pa ćemo onda o karijesu. Jesi pročitala?
- Kako to možeš znat dok ne poslušáš?
- Kako bi ti?
- Eno ti moj brat, on sređuje razglas «Galebovima».

. . .

U bratovoj kući. Brat:

- Ma di si to pročita, u našem?! Ništa to, to je smeće. Uzmi američki. Aj dođite čas na prozor. Vidi kako je ostalo nekoliko trišanja na stablu. Skroz su se smežurale. Bil se one mogle sušit ko grožđe pa da umisto grožđica budu trešnjice? Bil bilo onda jasno da su to suve trišnje il bi se mislilo da su male trišnje? Oš kupit moj gramofon? Thorens, Special edition. Za godišnjicu Thorensa. Oš kupit?

. . .

Zujanje usisivača odjednom je prestalo. Okrenula sam se, Marko je u jednoj ruci držao kraj kabela i vitlao utikačem, a u drugoj rastvoreni časopis.

- Slušaj! D amp never saundid strejnd djuring bas hevi tranzišns. Insted, it đast pampd aut d lou frikvensiz vit autoriti end klariti, jelding, jilding. Kako se ovo čita, šta je ovo... jilding a veri nečurl saunding midrenđ and ejri, ditejld, bat not tu brajt trebl. Šta je to? Šta to? Šta je jelding, jilding? Znaš li ti šta ovo znači?
- Aj ponovi.
- Jelding, jilding. Koji je to kurac?
- Ma ne jelding, jilding. Sve mi pročitaj.
- Uf, nemaš ti pojma kako je ovo naporno. Sad moramo štedit još pola godine jer

ovde nema ni Sonyja ni Panasonica. Sad moran kupit kazetofon Nakamichi, sad moran kupit pojačalo šta neki Talijani ručno štelaju, sad moran kupit debele i kratke kabele. A mora bi i Thorensa, jebi ga. Jel tako, šta ti misliš?

- Ne znan, šta ja znan, jel ti triba baš tako skupa linija?
- I stalak. Tribat će i stalak za Thorensa. Vari li tvoj brat? I znaš šta još? Čarobna krpa. E i to će mi tribat.

Ispustio je kabel, okrenuo stranicu časopisa, prekoračio usisivač i otišao prati zube. Kapljice paste za zube prštale su po Marantzu na duplerici.

. . .

Trgovina audio opreme umjesto zidova imala je velike reljefne spužve. Bilo je zagušljivo. Prodavač nas je posjeo na mjesta za slušanje i počeo kombinirati pojačala, CDove, kabele i zvučnike.

- Di ti ode brat? – prestrašeno mi je šapnuo Marko.

Slegnula sam ramenima. Brat je promijenio kut zvučnika za nekoliko milimetara.

- Kužiš?
- Da, da, kako ne - odgovorio je Marko.
- Samo s onim kabelima prije.
- Aha. Je, je.

. . .

- Šta ti misliš?
- Šta ja znan, dobro je. Vruće mi je, dva sata smo unutra.
- Jel Audio analogue pojačalo? Il bi NADa.?
- Ne znan, pitaj mog brata. Šta si ga vodio?
- Ma jebote brat. Pitan tebe. Ti ćeš slušat, neće on.

- Ne znan, sve mi je dobro.

Ostali smo sami u prostoriji. Marko je klecao koljenima i udarao rukama o bedra.

- Reci, reci, reci! Molin te reci. Molin te reci, poludit ću. Molin te, molin te, ne mogu ja. Ne mogu ja, meni je sve isto. Ništa nisan skužio, ajme meni, ajme meni!
- Audio analogue.
- Jel? A zašto? Šta je bolje kod Talijana?
- Transparentnost. Transparentnost mu je puno jasnija.
- Stvarno?
- Najstvarnije.
- Dobro, aj sad reci za CD?
- NAD. Timbar. Ima bolji timbar.

Zagrlio me. Poljubio mi kosu.

. . .

Sjever: NAD je stajao na talijanskom pojačalu, debeli kabeli vezali su ih međusobno, plosnati dvostruki sa zvučnicima.

Istok: Bambusova polica s tri voštanice, zaboravljenim božićnim aranžmanom i pedeset i tri audio časopisa.

Jug: trosjed

Zapad: termo peć

- E, vidi sad. Sidi u akustični centar. Nemoj sad zajebat. Sad je najvažnije.
- Sutra će mi ispunit korijen zuba.
- Triba odredit pozornicu.
- Kako?
- Šta kako? Čitala si. Vidiš li?
- Šta?
- Pa di je gitara?

- Ne vidin.

- Kako ne vidiš jebemu?! Aj malo bolje poslušaj.

. . .

- I, vidiš li sad?

- Evo, slušala san malo bolje al isto ne vidin gitaru.

- Ma daj! Aj reci. Aj molin te potrudi se, zatvori oči, otvori uši i pokaži mi prstom di je gitara.

- Ovde. Sutra će mi ispunit korijen zuba.

- Kako tu? Ne može tu, to je visoko, ne pizdi.

- Je ovde, sto posto.

- Ne može.

- Može, tip je na barskoj stolici.

- Super, jebote!

- Sutra će mi ispunit korijen zuba.

. . .

- Je, koke, je, malo je mračno, al mora san stavit deku na prozor. Razumiš, ako zvuk dolazi direktno do stakla onda nastaje nešto, distorzija il tako nešto i onda zvonca. Vidit ćeš, evo, maknit ću deku, a ti stani tamo kod termo peći, tamo do vrata i slušaj. I popni se na stolicu. Evo. Jel čuješ kako zvonca?

- Je, al ko će slušat glazbu stojeći na stolici iza vrata?!

- Ko, ko? Šta ja znan ko! Neko!

- I ove spužve iza termo peći ti stalno padaju. Ne drži dobro ljepilo. Moga bi ih maknit.

. . .

- Ej, dođi. Smislio san. Evo još samo dvi, tri brokve da zabrokvan ove spužve u zid i gotovo. Dođi, vidit ćeš, zanimljivo je.

Stavio je spužvu uza zid, čavao zabio u spužvu.

- Poslušaj. Čuješ li išta? – prislonio je uho uz glavu brokve i udarao čekićem.
- Ništa.
- A! Šta kažeš!